

A Szekszárdi I. Béla Gimnázium, Kollégium és Általános Iskola Helyi Tanterve

**magyar nyelv és irodalom tantárgyból
a nyelvi előkészítő évfolyamon**

**Készítette: a gimnázium
magyar szakmai
munkaközössége**

2018.

Magyar nyelv és irodalom

Heti óraszám: 1

Éves óraszám: 36

Tantárgyi célok és feladatok a nyelvi előkészítő évfolyamon (9/Ny)

A nyelvi előkészítő évfolyamos képzés magyar nyelv és irodalmi tantárgyi programjában az általános iskolában szerzett készségek, képességek, ismeretek szintre hozása, fejlesztése és tudatosítása az elsődleges feladat – támogatva az idegen nyelv(ek) magas óraszámú tanulását és előkészítve a gimnáziumunk különböző tagozatainak a következő tanévtől megkezdendő magyar nyelv és irodalom tantárgy képzési programját.

A nyelvi előkészítő évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgy keretében tanított tananyagtartalmak és az angol nyelv tantárgy nyelvi előkészítő tantárgyi programjában szereplő, az anyanyelv és a célnyelv kontrasztív szemléletű megközelítését célzó tananyagtartalmak közötti szerves kapcsolatot a helyi tantervekben megjelölt tartalmak mellett a (magyar-angol szakos) szaktanár személyének azonossága is biztosítja.

A nyelvi előkészítő évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgy nem irodalomtörténeti-kronologikus szemlélet hagyományait követi, hanem az értő befogadáshoz szükséges készségek fejlesztését, a szövegértés, -értelmezés, műelemzés szempontjainak, technikáinak megismertetését, gyakoroltatását célozza.

Kiemelt cél az anyanyelvű írásbeliség normáinak alkalmazása, olvasható írás, biztos, problémaérzékeny helyesírás kialakítása. Elvárt az olvasási és szövegértési képességek folyamatos differenciálása és mélyítése; az értő hangos és néma olvasás, amely magában foglalja a különféle nyelvi szintek jelenségeinek felismerését, azonosítását, a jelentésadó és jelentésmódosító szerepükre való reflexiót, a megértés szóbeli és írásbeli alkalmazását az elemi feladatmegoldástól a beszélgetésen át az önálló írásműig.

A nyelvi előkészítő évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyi képzés kiemelt területe a különféle hosszúságú, bonyolultságú, műfajú, rendeltetésű (pl. szépirodalmi, dokumentum és ismeretterjesztő), különféle hordozókon közzétett szövegek olvasása, illetve megértésének, értelmezésének fejlesztése. A szövegalkotási képesség fejlesztésével összefüggő, azt kísérő feladat az önálló jegyzet- és vázlatkészítés fejlesztése, az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját vélemény megfogalmaztatása szóban és írásban.

A kulturált nyelvi magatartás kialakítása feltételezi az önkifejezéshez és a társas-társadalmi párbeszédhez szükséges szóbeli nyelvi képességek fejlesztését, az artikulált, kifejező beszéd készségének fejlesztését. Átfogó cél a beszédhelyzetnek megfelelő nyelvi magatartás kialakítása, hangzó szövegek verbális és nem verbális kódjainak értelmezése, a szövegek különféle kommunikációs céljainak felismerése, illetve a különböző kommunikációs céloknak és beszédhelyzeteknek megfelelő szövegek létrehozása.

Elvárt feladat a mai magyar nyelv árnyalt és igényes használatához szükséges, az általános iskolában tanult nyelvi, nyelvtani ismeretek rendszerezése, ismétlése; felkészítés a nyelvtani és irodalmi ismeretek önállóan alkalmazására a nyelvi-nyelvhasználati jelenségek, illetve a különböző típusú szövegek értése, elemzése során. A nyelvi tudatosság fejlesztésének része, hogy a tanuló képessé váljon szövegformálási, szövegszerkesztési és helyesírási problémák felismerésére, a hibák önálló (megengedett segédeszköz segítségével történő) javítására.

Fontos szerepet kap a tanulás tanítása, különböző tanulási technikák, stratégiák megismerése, tudatosítása. Az előkészítő évfolyamon gyakran használt internetes források

révén lehetőség nyílik a digitális kompetencia fejlesztésére, az információs társadalom mindennapi tevékenységünkre gyakorolt hatásának tudatosítására.

Tantárgyközi nevelés

A szóbeli és írásbeli szövegértési, szövegalkotási, a helyesírási készségek fejlesztése révén szinte valamennyi tantárgyhoz kapcsolódik. Erős a kapcsolódás a tanult idegen nyelvek és a magyar nyelv és irodalom tantárgy között, különösen igaz ez a nyelvi előkészítő évfolyamon magas óraszámú tanult angol nyelv esetében, melynek tantárgyi programjában az angol és a magyar nyelv kontrasztív megközelítésének szempontjai is megjelennek. A digitális kompetencia fejlesztése révén az informatika tantárgyhoz való kapcsolódás is meghatározó.

A tanulók értékelése

A tanulói teljesítmények értékelése a hagyományos öt fokozatú skálán történik.

Az értékelés főbb szempontjai:

- A tanuló milyen mértékben értette meg és sajátította el a tananyag-tartalmakat (pl. ismereteket, fogalmakat, összefüggéseket, szövegfeldolgozási eljárásokat, memoritereket, nyelvi normákat).
- Mennyire funkcionálisan, illetve mennyire önállóan tudja a tananyag-tartalmakat alkalmazni feladathelyzetben, problémamegoldásban, kérdésfeltevésben, érvelés során, reflexió megfogalmazásában, állásfoglalás kialakításában.
- Mennyire és milyen minőségben képes önálló kifejtésre (pl. a tanult, megértett fogalmak indokolt, önálló használatára; különféle elemzési, értelmezési eljárások alkalmazására; következtések, értelmezések indoklására; érvek felkutatására és rendszerezésére; véleményének megfogalmazására szóban és írásban, különböző műfajokban (pl. hozzászólás, kiselőadás, kommentár, elemzés, magyarázat, kifejtés, értekezés).
- Milyen mértékben és hogyan vesz részt a közös tanulási folyamatban (csoportmunkában, projektmunkában, múzeumi és könyvtári órákon, közös értékelésben, vitákban, értelmezésekben, drámajátékban)
- A feladathelyzettel és magával a feladattal összhangban lévő konkrét értékelési kritériumok (pl. a tartalmi kifejtés minősége, megfelelő szókincs, szóhasználat, világos szerkezet, helytálló megállapítás, helyesírás, szöveghű előadás) megállapítása és előzetes közlése általában növeli a követelmények elfogadását, így az értékelés hitelességét is.

Az SNI-s tanulók fejlesztésének feladatai

Az SNI-tanulók oktatásával kapcsolatban a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény, a Nat és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve (a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet 2. melléklete) szerint járunk el. A magyar nyelv és irodalom tantárgyra vonatkozóan követjük a határozatok előírásait (pl. helyesírás értékelése alóli felmentés, többletidő biztosítása, írásbeli számonkérés helyett inkább a szóbeli számonkérés biztosítása stb.).

Tankönyvhasználati a nyelvi előkészítő évfolyamon magyar nyelv és irodalom tantárgyból

A tanulók számára külön tankönyv rendelését nem tervezzük, a tanórákon a könyvtári állomány tananyagtartalomhoz illeszkedő könyveit, illetve a digitálisan elérhető tananyagokat, a szaktanár által készített, digitálisan is megosztható segédanyagokat használjuk.

Magyar nyelv és irodalom a nyelvi előkészítő évfolyamon (heti óraszám: 1, éves óraszám: 36)

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Bevezető szakasz / a tanulás módszerei	Órakeret: 4 óra
Előzetes tudás	Az általános iskolában elsajátított nyelvi képességek különböző fajtái (hangos és néma olvasás; szövegértés; szövegalkotás; helyesírás; grammatikai ismeretek, stilisztikai ismeretek, ...); egyéni tanulási szokások	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi képességek felmérése, erősségek, gyengeségek megfogalmazása; hatékony tanulási módszerek kipróbálása	
Ismeretek/fejlesztési feladatok, követelmények		Kapcsolódási pontok
Tanulási módszerek, technikák: pl. különböző grafikai szervezők; inzert-technika; tömörítés; vázlatkészítési technikák; prezentáció; memoriter		Valamennyi tantárgy
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tanulás; fűrtábra; Venn-diagram; kulcsszó;	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Anyanyelvünk és más nyelvek	Órakeret: 2 óra
Előzetes tudás	Az általános iskolában elsajátított anyanyelvi és idegen nyelvi ismeretek	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyanyelven és idegen nyelven való kommunikáció közötti kommunikáció különbségeinek tudatosítása; az agglutináló, flektáló és izoláló nyelvek jellemzőinek összegzése;	
Ismeretek/fejlesztési feladatok, követelmények		Kapcsolódási pontok
Anyanyelvi ismeretek rendszerének áttekintése; a fordítás különböző típusainak megismerése; a műfordítás nehézségei; egy nyelvű, kétnyelvű szótárak használata		Idegen nyelvek
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyanyelv; nyelvcsalád, nyelvtípus (agglutináló, flektáló, izoláló); nyersfordítás; műfordítás	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírás	Órakeret: 5 óra
Előzetes tudás	Az általános iskolában elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek a helyesírással kapcsolatban	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyesírási kompetencia fejlesztése; a Magyar helyesírási szótár használatának gyakorlása; a helyesírási hibák felismerése és javítása, az önkorrekciónak fejlesztése	
Ismeretek/fejlesztési feladatok, követelmények		Kapcsolódási pontok
A magyar helyesírás rendszere; helyesírási alapelvek; helyesírási gyakorlatok a központosítás, az egybeírás- különírás, a kezdőbetű, a hangjelölés témakörében a tanév során rendszeresen; helyesírás-ellenőrzés az internet segítségével; a nyelvi normától való eltérés stílárius jelentése		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; földrajz; idegen nyelvek; informatika
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Helyesírási alapelvek; nyelvi norma	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvi szintek / a magyar nyelv grammatikai jellemzői	Órakeret: 10 óra
Előzetes tudás	Az általános iskolában tanult leíró nyelvtani ismeretek	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Hangtani, alaktani, szótani, szó szerkezet, mondattani és jelentéstani alapismeretek és azok megfelelő használata az írott és szóbeli szövegalkotás folyamatában	
Ismeretek/fejlesztési feladatok, követelmények		Kapcsolódási pontok
A magánhangzók és mássalhangzók rendszere; hangtani törvényszerűségek és helyesírásuk; a magyar és az angol hangrendszer összehasonlítása; a magyar nyelv alaktani sajátosságainak összevetése az angol nyelvvel; a szófajok egy lehetséges rendszere a magyar nyelvben; rokon értelműség, azonosalakúság, hasonló alakúság a magyar nyelvben; mondattani elemzések gyakorlása		Idegen nyelvek
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hang, hangtörvény (részleges hasonulás, teljes hasonulás, összeolvadás, rövidülés, hiátus), szóelemek, szótő, képző, jel, rag, szófaj, mondatrész, szó szerkezet, egyszerű mondat, összetett mondat	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hétköznapi és művészi kommunikáció / szövegértés, szövegalkotás, műelemzés	Órakeret: 10 óra
Előzetes tudás	Az általános iskolai szövegértési, szövegalkotási, műelemzési tapasztalatok	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegértési, szövegalkotási készség fejlesztése. A művészi kifejezőmódok, stílusesszókók funkcióinak megfigyelése, értelmezése. Az értő olvasás, szövegértés fejlesztése. A mindennapi élethelyzetekhez, irodalmi olvasmányokhoz kapcsolódó vélemény kifejezése.	
Ismeretek/fejlesztési feladatok, követelmények		Kapcsolódási pontok
A kommunikáció fogalma és funkciói; a művészi kommunikáció jellemzői; különböző típusú szövegekre vonatkozó szövegértési gyakorlatok; néhány műalkotás értelmezési lehetőségei; közös műelemzési gyakorlat; a beavatás toposz megjelenése egyes műalkotásokban; hivatalos levél és baráti levél írása; az új „szóbeliség” jelenségei		Művészettörténet, mozgókép-kultúra és médiaismeret, informatika, emberismeret és etika, idegen nyelv
Kulcsfogalmak/ fogalmak	kommunikáció, kommunikációs tényező, művészi kommunikáció, műnem, műfaj, toposz, elbeszélő, lírai én	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Poétikai ismeretek rendszerezése	Órakeret: 5 óra
Előzetes tudás	Általános iskolai poétikai ismeretek	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szépirodalmi szövegek elemzéséhez szükséges alapfogalmak ismételése, rendszerezése	
Ismeretek/fejlesztési feladatok, követelmények		Kapcsolódási pontok
Alapvető műfajok, szóképek, alakzatok, verselési rendszerek, a rím fajtái, a zeneiség szerepe, tartalom és a forma viszonya konkrét műelemzések alapján		Művészettörténet, ének-zene
Kulcsfogalmak/ fogalmak	műnem, műfaj (elégia, epigramma, himnusz, ballada, óda, dal), időmértékes verselés, metafora, hasonlat, megszemélyesítés, alliteráció, ismétlés, ellentét	